

Verlag marktconsultatie

Basis en Aanvullende Hulp Jeugd en Gezin Jeugdregio Groningen

Datum: 9 juli 2026

Geschreven door: Programmateam Langjarig Perspectief Transformatie Jeugdhulplandschap Groningen in opdracht van de jeugdregio Groningen

Geschreven voor: jeugdhulpaanbieders

Versie 1.0

Jeugdregio Groningen werkt aan een toekomstbestendig jeugdhulplandschap waarin jeugdigen en gezinnen kunnen rekenen op passende ondersteuning, een goede aansluiting tussen verschillende vormen van hulp en duurzame samenwerking tussen gemeenten en aanbieders. Als onderdeel daarvan wordt het regionale jeugdhulpaanbod ingedeeld in verschillende segmenten.

Om de kennis en ervaring uit de praktijk te betrekken bij de verdere uitwerking van **Basis- en Aanvullende Hulp voor Jeugd en Gezin**, heeft Jeugdregio Groningen op 29 mei 2026 een marktconsultatiedocument gepubliceerd. Naar aanleiding van deze publicatie zijn vier consultatiebijeenkomsten georganiseerd met jeugdhulpaanbieders uit de regio. Aan de gesprekken namen kleine, middelgrote en grote aanbieders deel. Zij deelden hun ervaringen, aandachtspunten en suggesties ten aanzien van:

- de inrichting van het toekomstige jeugdhulplandschap;
- de samenhang tussen verschillende vormen van hulp;
- de werkwijze in de praktijk;
- en de samenwerking tussen gemeenten en aanbieders.

De bijeenkomsten hebben waardevolle inzichten opgeleverd. Op verschillende thema's kwamen duidelijke rode draden naar voren, ook verschillen in perspectief en afwegingen werden benoemd.

Wij nodigen alle aanbieders uit om op dit conceptverslag te reageren, ook wanneer zij niet aan één of meerdere bijeenkomsten hebben deelgenomen. Reacties en aanvullingen kunnen via TenderNed worden ingediend tot en met vrijdag 7 augustus 2026.

Hieronder zijn de belangrijkste opbrengsten uit de consultatie samengevat. De verslagen van de afzonderlijke bijeenkomsten zijn als bijlage opgenomen. De volgorde van de onderwerpen zegt niets over het relatieve belang ervan. De genoemde punten geven de opbrengsten van de consultatie weer en vormen geen standpunten of besluiten van Jeugdregio Groningen.

1. Heroverweeg de voorgestelde inrichting van het jeugdhulplandschap

De aanbieders zien in de voorgenomen indeling in de segmenten Basishulp, Aanvullende Hulp en Hoogspecialistische Jeugdhulp het risico dat nieuwe schotten ontstaan tussen vormen van hulp. Volgens hen staat dit op gespannen voet met de ambitie om jeugdigen en gezinnen een samenhangend en doorlopend hulptraject te bieden. Daarnaast wordt benoemd dat de combinatie van schotten en de taakgerichte bekostiging onderlinge samenwerking bemoeilijkt.

Verder vragen aanbieders aandacht voor de combinatie van:

- taakgerichte bekostiging, met een vaststaand budget per segment (Basis- Aanvullende en Hoogspecialistische jeugdhulp) en de
- gelijktijdige contractering van Basis Hulp, Aanvullende Hulp en Hoogspecialistische hulp.

Volgens aanbieders kan deze combinatie de gewenste flexibiliteit beperken, leiden tot meer administratieve lasten en het op- en afschalen van hulp bemoeilijken.

2. Heroverweeg de indeling in drie subregio's

De keuze om de Aanvullende Hulp in drie subregio's te organiseren, roept vragen op. Aanbieders verwachten dat hierdoor een groot aantal samenwerkingsrelaties ontstaat tussen gemeenten en aanbieders van Basis- Aanvullende en Hoogspecialistische jeugdhulp. Volgens hen vergroot dit de complexiteit van de samenwerking en kunnen daarmee de beoogde duurzame partnerschappen en samenwerking moeilijker tot stand komen.

3. Investeer in stevige lokale toegangsteams

Aanbieders geven aan dat goed functionerende gemeentelijke toegangsteams een belangrijke randvoorwaarde zijn voor het slagen van de transformatie. Daarbij wordt met name gewezen op:

- toegangsteams met voldoende expertise van verschillende jeugdproblematiek zodat zij hulpvragen goed kunnen beoordelen, de juiste hulp kunnen organiseren en tijdig specialistische expertise in kunnen schakelen, in nauwe samenwerking met de sociale basis en aanbieders van Basis-, Aanvullende en Hoogspecialistische Jeugdhulp;
- tijdige inzet en beschikbaarheid van casemanagement bij complexe en meervoudige problematiek;
- duidelijke regie op veiligheid en domeinoverstijgende vraagstukken;
- een heldere afbakening van verantwoordelijkheden tussen gemeenten en aanbieders.

Daarnaast benadrukken aanbieders het belang van voldoende eenduidigheid tussen de 10 gemeenten in de organisatie, taken en verantwoordelijkheden van lokale teams. Dat is nodig omdat aanbieders, huisartsen en scholen over gemeentegrenzen heen werken). Denk bijvoorbeeld aan eenduidige definities van regie, de werkwijze rondom de huisartsenroute etc.

4. Zorg voor voldoende uitvoeringskracht

Aanbieders geven aan dat de voorgenomen veranderingen omvangrijk zijn. Om deze ontwikkeling zorgvuldig te kunnen realiseren, is voldoende capaciteit nodig bij zowel gemeenten als de RIGG. Daarbij wordt niet alleen gedacht aan capaciteit voor implementatie en contractmanagement, maar ook aan begeleiding van de samenwerking, monitoring, versterken van de lokale toegang en gezamenlijke ontwikkeling van nieuwe werkwijzen.

5. Behoud de regionale samenwerking en kennispositie

De regionale samenwerking van gemeenten via de RIGG wordt door aanbieders als waardevol ervaren. Daarbij wordt met name gewezen op de opgebouwde kennis, de regionale coördinatie en de sterke datapositie.

Aanbieders zien deze regionale kennisinfrastructuur als een belangrijke randvoorwaarde voor een lerend jeugdhulplandschap waarin gemeenten en aanbieders gezamenlijk kunnen sturen op kwaliteit, ontwikkeling en maatschappelijke resultaten.

6. Investeer in vroegsignalering en een gezamenlijke werkwijze voor verklarend analyseren

Aanbieders onderschrijven het belang van een brede en, waar nodig, gedeelde verklarende analyse. Daarbij wordt benadrukt dat signalen over opgroeien, ontwikkeling en ondersteuning vaak al vroeg zichtbaar zijn binnen de sociale en pedagogische basis, zoals het onderwijs, de kinderopvang, welzijnsorganisaties, de GGD en huisartsen. Hoewel deze partijen de gedeelde verklarende analyse niet zelf hoeven uit te voeren, kunnen zij wel een belangrijke bijdrage leveren door signalen tijdig te herkennen, de juiste vragen te stellen en informatie zorgvuldig over te dragen. Volgens aanbieders kan een regionaal en eenduidig kader voor verklarend analyseren bijdragen aan een gezamenlijke werkwijze en een consistente aanpak binnen de regio.

7. Betrek specialistische expertise zo vroeg mogelijk in het proces

Aanbieders benadrukken het belang van het vroegtijdig betrekken van gedragsdeskundigen bij het beoordelen van hulpvraagstukken. Volgens hen kan specialistische expertise in een vroeg stadium bijdragen aan een betere duiding van ondersteuningsvraagstukken en het sneller organiseren van passend hulp. Daarnaast is voorgesteld te onderzoeken of een gezamenlijke inzet van gedragsdeskundigen vanuit verschillende segmenten helpend kan zijn bij de uitvoering van de brede en, waar nodig, gedeelde verklarende analyse.

8. Versterk de samenwerking met de andere domeinen

De transformatie binnen de jeugdhulp kan volgens aanbieders alleen slagen wanneer ook de samenwerking met andere domeinen verder wordt versterkt.

Daarbij wordt met name gewezen op:

- de volwassen-ggz, bijvoorbeeld in situaties waarin niet alleen jeugdigen, maar ook ouders ondersteuning nodig hebben;
- de Wmo, waar ondersteuning aan ouders of het gezin een belangrijke randvoorwaarde kan zijn voor het slagen van jeugdhulp;
- onderwijs, kinderopvang, huisartsen, welzijn en de GGD, die een belangrijke rol vervullen in vroegsignalering, preventie en het versterken van de sociale en pedagogische basis.

Aanbieders benadrukken dat de gewenste beweging vraagt om een gezamenlijke verantwoordelijkheid van aanbieders en gemeenten over de grenzen van wetten, financieringsstromen en organisaties heen.

9. Investeer niet alleen in de structuur, maar ook in de samenwerking

Aanbieders geven aan dat succesvolle samenwerking méér vraagt dan duidelijke processen, contracten en governance. Minstens zo belangrijk zijn:

- onderling vertrouwen;
- gezamenlijke verantwoordelijkheid;
- een gedeelde visie;
- ruimte om elkaar te leren kennen;
- een cultuur waarin organisaties elkaar weten te vinden en gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor jeugdigen en gezinnen.

Volgens aanbieders verdienen zowel de "harde kant" (structuur, rollen en afspraken) als de "zachte kant" (relaties, cultuur en vertrouwen) nadrukkelijk aandacht bij de verdere uitwerking. Als suggestie is hiervoor de PACT-benadering genoemd, zoals ook bij Spoed voor Jeugd wordt gehanteerd.

10. Maak van data een gezamenlijk leerinstrument

Monitoring is niet alleen een verantwoordingsinstrument, maar bovenal een middel om gezamenlijk te leren en de kwaliteit en effectiviteit van het jeugdhulplandschap te verbeteren. Daarvoor is het volgens aanbieders belangrijk dat gemeenten en aanbieders gezamenlijk:

- bepalen welke informatie noodzakelijk is om de voortgang en resultaten goed te kunnen volgen
- betekenis geven aan wat die cijfers zeggen over de praktijk (interpretatie en duiding).
- de inzichten gebruiken om beleid, samenwerking en uitvoering structureel te verbeteren.

11. Neem de tijd voor een realistische en duurzame transformatie

Vrijwel alle aanbieders benadrukken dat de gewenste transformatie tijd vraagt. Nieuwe samenwerkingsvormen, een andere manier van werken en het ontwikkelen van wederzijds vertrouwen ontstaan niet van vandaag op morgen. Aanbieders pleiten daarom voor een realistische implementatie, voldoende ontwikkelruimte en een langetermijnperspectief waarin gemeenten en aanbieders gezamenlijk kunnen leren, bijsturen en bouwen aan duurzame partnerschappen.

Bijlagen

Verslag sessie 1: Inrichting en afbakening van een dekkend jeugdhulplandschap

Verslag sessie 2: Samenhang en doorlopende ondersteuning

Verslag sessie 3: Inhoudelijke werkwijze: gezinsgericht, integraal en verklarend

Verslag sessie 4: Partnerschap, governance, monitoring en lerend jeugdhulplandschap

Verslag marktconsultatie basis en aanvullende hulp jeugd en gezin

Inrichting en afbakening van een dekkend jeugdhulplandschap

sessie 1

Vraag a: Welke expertise en welk aanbod moeten ten minste lokaal aanwezig zijn?

- In de bijeenkomst kwam breed naar voren dat **expertise aan de voorkant cruciaal is**. Minder stapsgewijze opschaling, maar direct de juiste analyse en inzet. Hiervoor is **hoogwaardige deskundigheid in de basishulp en lokale setting** nodig, met name gedragswetenschappelijke expertise die laagdrempelig beschikbaar is in wijken, scholen en huisartsenpraktijken.
- Daarnaast wordt het belang van **vroegsignalering en preventie** sterk benadrukt. Signalen moeten eerder worden opgepakt (bijv. via onderwijs, kinderopvang, huisarts en kraamzorg), zodat escalatie wordt voorkomen. Dit vraagt om aanwezigheid van expertise dichtbij inwoners én in hun leefomgeving.
- Belangrijk is ook het onderscheid tussen lokaal aanwezig zijn en lokaal organiseren. Specialistische hulp hoeft niet altijd fysiek lokaal aanwezig te zijn, maar moet wel **lokaal toegankelijk en verbonden** zijn. Samenwerking en korte lijnen zijn hierbij essentieel; het “elkaar kennen” wordt als voorwaarde gezien om wachttijden en overdrachtsproblemen te voorkomen.
- Verder wordt benadrukt dat hulp altijd in **brede context** bekeken moet worden (gezin, onderwijs, sociale omgeving). Dit vraagt om **integrale samenwerking en één gezamenlijk plan per gezin**. De huidige schotten tussen segmenten worden daarbij als belemmerend ervaren, omdat zij volgens de deelnemers mogelijk te veel sturen op financiering in plaats van inhoud.
- Tot slot wordt gewezen op **capaciteitsproblemen en behoud van expertise**. Er is zorg dat schaarse expertise verloren gaat bij nieuwe contracteringsvormen of segmentering.

Vraag b: In welk segment (Basis- of Aanvullende hulp) moet dit aanbod worden georganiseerd?

- Meerdere deelnemers benadrukten om **zoveel mogelijk expertise in de basishulp te organiseren**, zodat vroeg en laagdrempelig kan worden gehandeld.
- Tegelijkertijd geven deelnemers aan dat de scheiding tussen basis- en aanvullende hulp in de praktijk **kunstmatig en belemmerend** is. Problematiek ontwikkelt zich als een **continuüm** van licht naar zwaar, waardoor strikte segmentering niet aansluit bij de werkelijkheid.
- Daarom wordt gepleit voor:
 - **flexibiliteit in op- en afschalen** (zonder bureaucratie),
 - **meer verwevenheid tussen segmenten**,
 - en eventueel het **deels samenvoegen van segmenten op regionaal niveau**.
- Een belangrijk argument is dat specialistische kennis juist ook **aan de voorkant nodig is**, om zwaardere zorg later te voorkomen.

Vraag c: Hoe verhoudt dit zich tot het voornemen om Aanvullende hulp in 3 subregio's te organiseren?

- Naast enkele genoemde voordelen werden ook inhoudelijke zorgen genoemd.
- **Voordelen die worden genoemd:**
 - overzichtelijkere samenwerking voor aanbieders,
 - schaalvoordelen bij organisatie en afstemming.
- **Belangrijkste zorgen en nadelen:**
 - subregio's kunnen leiden tot **verschillende werkwijzen en visies**, wat samenwerking bemoeilijkt,
 - **concurrentie en strategisch gedrag** tussen aanbieders neemt toe,
 - expertise kan versnipperd raken, waardoor deze in de ene regio wel en in de andere niet beschikbaar is,
 - bestaande netwerken en samenwerkingen lopen risico verloren te gaan.
- Daarnaast wordt gewezen op praktische knelpunten zoals het woonplaatsbeginsel en overlap met onderwijsregio's.
- Voor zeer specialistische en schaarse zorg wordt benadrukt dat juist **bovenregionale organisatie noodzakelijk blijft**.
- De kernboodschap: subregionale indeling mag **niet ten koste gaan van toegankelijkheid, samenwerking en behoud van expertise**.

Vraag d: Hoe kan Aanvullende hulp het beste worden gecontracteerd?

- Er is geen eenduidige voorkeur onder de deelnemers; beide modellen (één contractpartij vs. meerdere aanbieders) hebben voor- en nadelen.
- **Argumenten voor één contractpartij:**
 - minder versnippering en meer samenhang,
 - duidelijkere verantwoordelijkheid (voorkomt het niet in zorg nemen van jeugdigen of gezinnen),
 - betere mogelijkheid tot sturen op samenwerking en "één gezamenlijke taal".
- **Zorgen bij één contractpartij:**
 - uitsluiting van aanbieders en verlies van expertise,
 - risico dat bestaande aanbieders stoppen of minder investeren bij verlies van contracten. Dit geldt overigens niet alleen voor aanvullende hulp, maar ook voor basishulp.
- **Argumenten voor meerdere aanbieders:**
 - behoud van diversiteit en specialistische expertise,
 - minder afhankelijkheid van grote partijen (voor kleinere aanbieders),
 - minder risico dat kennis verdwijnt.
- **Overkoepelend wordt benadrukt:**
 - samenwerking kun je niet afdwingen via contractvorm alleen,
 - **flexibiliteit en mogelijkheid tot toetreden/aanvullen** zijn cruciaal voor een dekkend zorglandschap,
 - vertrouwen en gezamenlijke verantwoordelijkheid zijn randvoorwaardelijk.

Vraag e: Welk aanbod is niet passend om lokaal te contracteren?

- Deelnemers noemen onder andere:
 - **complexe echtscheidingsproblematiek** (vereist specialistische expertise),
 - delen van **onderwijs gerelateerde problematiek** (onduidelijke verantwoordelijkheidsverdeling).
- Tegelijkertijd is de nuance dat veel thema's (zoals complexe scheidingen en onderwijs) **zowel een lichte als zware component hebben** en dus niet eenduidig in één segment passen.
- Daarom wordt gepleit voor:
 - opsplitsen van producten naar **zwaarte en aard van problematiek**,
 - inzet van expertise aan de voorkant om te bepalen waar iets thuishoort.

Vraag f: Welk aanbod zou juist wél lokaal georganiseerd moeten worden?

- Voorbeelden:
 - **systeemtherapie/ intensieve ambulante gezinsbehandeling (IAG)** dichterbij basishulp.
 - **partnerrelatietherapie aan de voorkant** (preventief, vóór escalatie)
 - sterke koppeling met **onderwijs en sociale basis**.
- Tegelijkertijd wordt erkend dat niet alles lokaal uitvoerbaar is (bijv. vaktherapie vanwege faciliteiten).
- Belangrijk argument: lokaal organiseren ondersteunt **vroegsignalering, toegankelijkheid en contextgericht werken**.

Vraag g: Aanvullende transformatieopgaven

- Belangrijke opgaven volgens deelnemers:
 - **Versterken vroegsignalering** (o.a. schooluitval, echtscheidingsproblematiek)
 - **Versterken sociale en pedagogische basis** lokaal
 - **Datagedreven werken:** beter benutten van beschikbare informatie
 - **Behouden van expertise** in de regio
 - **Ontschotting tussen domeinen (Jeugdwet, Wmo, Zvw, onderwijs)**
 - **Monitoring en inzicht in kosten en effecten**, inclusief domeinoverstijgende baten
 - **Rekening houden met lokale verschillen** (bijv. sociaaleconomisch, laaggeletterdheid, regionale problematiek)
- Daarnaast wordt gewezen op complexere vraagstukken zoals:
 - **intergenerationele problematiek**,
 - aansluiting met **18+ zorg**,
 - en betere samenwerking met **lokale teams, GI's en veiligheidspartners**.

Verslag marktconsultatie basis en aanvullende hulp jeugd en gezin

Samenhang en doorlopende ondersteuning

sessie 2

Vraag a: Hoe kan de samenhang tussen Basishulp en Aanvullende hulp worden georganiseerd zodat jeugdigen en gezinnen doorlopende ondersteuning ervaren?

Deelnemers benadrukken dat jeugdigen en gezinnen gebaat zijn bij ondersteuning zonder onnodige overdrachten of schotten tussen segmenten. Daarbij werd het belang genoemd van:

- Een **sterke triage, voldoende expertise aan de voorkant** en het werken vanuit een brede en waar nodig gedeelde **verklarende analyse** en **gebruik maken** van de analyse die er al ligt, in plaats van telkens opnieuw beginnen.
- Ook werd aangegeven dat **vertrouwen** tussen organisaties, een **gezamenlijke taal** en ruimte om samen te leren belangrijke voorwaarden zijn voor een goede samenwerking.
- Laagdrempelige Consultatie tussen de verschillende segmenten vergroot samenwerking en faciliteert het betrekken van expertise.
- Het **lokaal contracteren** van een deel van de jeugdhulp zorgt voor betere aansluiting met onderwijs, kinderopvang, sociale basis en lokale teams.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- Segmentering kan in de praktijk leiden tot **nieuwe schotten**. De vraag wordt gesteld waarom er niet wordt uitgegaan van **twee segmenten** in plaats van drie segmenten?
- Er is aandacht gevraagd voor **behoud van specialistische expertise**. Het risico bestaat dat expertise verloren gaat naar andere regio's of andere domeinen (zoals volwassenen ggz).
- Schaars aanbod moet voor alle gemeenten beschikbaar zijn en om die reden regionaal gecontracteerd worden.
- Samenwerking vraagt **tijd en investering** en vraagt om **lerende organisaties**.
- Er bestaat behoefte aan **duidelijke kaders en richting** vanuit gemeenten.
- Deze beweging vraagt ook om een **duidelijke opdracht richting gemeenten**. Bij gemeenten en het voorliggende veld moet ook een gedragsverandering plaatsvinden.
- Het is gewenst om **data** te ontvangen behorend bij de segmenten.

Vraag B: Wat betekent dit voor de inrichting van regierollen?

In de bijeenkomst werd benadrukt dat helderheid nodig is:

- Over de verschillende **vormen van regie en de verantwoordelijkheden** die daarbij horen. Zorg voor eenduidige taal.
- Ook werd het belang van **sterke lokale teams** en goede afstemming tussen betrokken partijen benoemd.
- Het is van belang dat er duidelijkheid is over wie de regie heeft en **wat we dan van diegene mogen verwachten**.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- Onduidelijkheid over **rollen en mandaten** kan samenwerking bemoeilijken.
- Verschillen tussen gemeenten kunnen leiden tot verschillen in uitvoering.
- **Domeinoverstijgende problematiek** vraagt nog meer om duidelijke afspraken, omdat er dan nog meer partijen betrokken zijn. En de enige die deze regie kan pakken is de gemeente.

Vraag C: Wat zijn randvoorwaarden voor soepel op- en afschalen?

Deelnemers gaven aan dat ondersteuning idealiter flexibel georganiseerd wordt, waarbij specialistische expertise tijdelijk kan worden ingezet zonder dat een volledig nieuw traject nodig is.

- **Vertrouwen, gezamenlijke besluitvorming en een gedeelde analyse** werden als belangrijke randvoorwaarden genoemd.
- Tijdelijk expertise kunnen consulteren, zonder de jeugdige en/ of het gezin los te laten (betrokken blijven).
- Met elkaar blijven praten en leren.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- **Wachttijden** voor zowel de hulp zelf, als het verkrijgen van de **indicatie** kunnen afschalen bemoeilijken.
- Er is niet altijd inzicht in **capaciteit en beschikbaarheid** van aanbod.
- Samenwerking met andere domeinen vraagt verdere **ontwikkeling**, ook aan de kant van de **gemeenten**.
- **Eenduidigheid** is van belang om te kunnen op- en afschalen binnen de verschillende gemeenten en segmenten.
- De samenwerking met bijvoorbeeld **welzijn en kinderopvangorganisaties** is nog onvoldoende.

Vraag D: Wat hebben aanbieders nodig van gemeenten?

Aanbieders gaven aan behoefte te hebben aan:

- Duidelijke **kaders**, een heldere koers en ruimte voor professionele afwegingen.
- Ook werd het belang genoemd van een **realistische fasering** van de transformatie, passende ondersteuning bij samenwerking en voldoende ruimte om gezamenlijk te **leren en ontwikkelen** vanuit een **monitoringscyclus**.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- **Uniformiteit** tussen gemeenten en aandacht voor de **positie van de aanbieders** (en de risico's die zij lopen).
- Samenwerking kost **tijd en capaciteit**.
- Verschillen tussen gemeenten maken uitvoering complexer.
- Er leven veel vragen over **toekomstige contractering en besluitvorming**.
- Betrek het **voorgliggend veld** goed, zij moeten werken vanuit eenzelfde opdracht. **Betrek** hen ook meer bij de transformatie.

Vraag E: Wat mogen gemeenten verwachten van aanbieders?

Deelnemers gaven aan dat gemeenten mogen rekenen op:

- Actieve **samenwerking, transparantie en een gezamenlijke verantwoordelijkheid** voor passende ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen.
- Ook werd het belang genoemd van **kennisdeling**, het werken over organisatiegrenzen heen en het **leren van elkaar**.
- **Data delen** en **data duiden** om inzicht te geven in inspanningen.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- Samenwerking kan spanning opleveren rondom **rollen en verantwoordelijkheden**.
- Meer gezamenlijke verantwoordelijkheid kan leiden tot minder grip op **instroom** voor **individuele aanbieders**.
- **Delen van relevante informatie** en **erkenning** voor de **lokale kennis** van gemeenten.

Verslag marktconsultatie basis en aanvullende hulp jeugd en gezin

Inhoudelijke werkwijze: gezinsgericht, integraal en verklarend

sessie 3

Vraag a: Wat is er volgens u voor nodig om te zorgen dat, ongeacht waar een jeugdige of gezin zich ook meldt, de juiste vraagverheldering plaatsvindt, de benodigde expertise betrokken wordt en een goede analyse aan de voorkant gemaakt wordt met aansluitend passende hulp en ondersteuning?

- Deelnemers zijn het erover eens dat **specialistische expertise aan de voorkant** cruciaal is voor passende hulpverlening. Er wordt benadrukt dat een brede triage en (verklarende) analyse nodig is om te voorkomen dat te zware hulp wordt ingezet, maar ook om langdurig onvoldoende passende ondersteuning te voorkomen.
- Een analyse moet uitgaan van gezin, netwerk en context en niet uitsluitend van diagnoses.
- Daarnaast wordt gepleit voor een **eenduidige werkwijze, duidelijke regie en korte lijnen** tussen organisaties en **warme overdrachten**. Dit om te voorkomen dat versnippering ontstaat en gezinnen op verschillende plekken meerdere keren hun verhaal moeten vertellen.
- **Gedragswetenschappers** worden gezien als belangrijke schakel voor triage, (verklarende) analyse en het bepalen welke expertise en ondersteuning (vanuit jeugdhulp maar ook vanuit andere domeinen) nodig is.
- Ook vroegtijdige betrokkenheid van onderwijs, huisarts, gemeente en jeugdhulpaanbieders vergroot de kans op passende hulp.
- Als er alleen enkelvoudige jeugdhulp wordt ingezet, is geen casemanager nodig. Jeugdhulpprofessionals kunnen regie voeren op hun eigen trajecten. Als er op meerdere domeinen ondersteuning loopt, moet een casemanager een onafhankelijke positie kunnen innemen en de afgesproken lijn uit de analyse bewaken.
- Bij de intake is betrokkenheid van de gemeente vereist zodat er een gedeeld beeld is van de situatie van de jeugdige en het gezin en de informatie uit andere domeinen (zoals schulden etc.) betrokken kan worden bij het opstellen van de analyse.
- Ook wanneer een huisarts, of OJG'er de verwijzer is, moet de gemeente betrokken worden, of in ieder geval geïnformeerd. Het is nu te gescheiden georganiseerd.
- Daarom wordt gepleit voor:
 - Een aparte schil van gedragswetenschappers, overkoepelend over de drie segmenten, om te triageren en analyseren.
 - Alle drie segmenten leveren gedragswetenschappers voor deze schil.
- **Belangrijkste zorgen en aandachtspunten:**
 - regionale beschikbaarheid van schaarse specialistische expertise,
 - spanning tussen inhoudelijke samenwerking en financiële verantwoordelijkheid tussen de verschillende segmenten. Het is een risico dat inhoudelijke samenwerking breekt als budgetten onder druk staan. Dit kan worden opgelost door een ventiel af te spreken.

Vraag b: Hoe kunnen we de samenwerking tussen specialistische jeugdhulp en de sociale en pedagogische basis met een signalerende rol op de ontwikkeling en het welzijn van jeugdigen en gezinnen (zoals GGD, welzijn en onderwijs) volgens u het beste inrichten, zodat signalering, ondersteuning en opschaling lokaal goed op elkaar aansluiten?

- Samenwerking vraagt om **gedeelde verantwoordelijkheid en wederzijdse afhankelijkheid**. De uitkomsten van triage en analyse moeten worden overgenomen en benut door vervolgpunten.
- Het is van belang dat partijen die breed aanwezig zijn in de leefwereld van de jeugdigen en gezinnen (onderwijs, welzijn, GGD, huisarts) weten welke vragen er te stellen zijn. Dus het verklarend analyseren kan ook in het klein en in het voorliggend veld plaatsvinden. Dit vraagt om elkaars taal spreken en snappen wat de ander nodig heeft.
- Structureel overleg en gezamenlijk leren versterken de kwaliteit van ondersteuning met zowel partijen uit de sociale en pedagogische basis, als aanbieders.
- De gemeente heeft een belangrijke rol in het faciliteren van domeinoverstijgende samenwerking.
- Daarom wordt gepleit voor:
 - het inrichten van de samenwerking als een **doorlopende keten** waarin partijen gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor signalering, ondersteuning en opschaling,
 - gezamenlijke analyse, besluitvorming en leren over de segmenten heen.
- Belangrijkste zorgen en aandachtspunten:
 - verschillen in visie, werkwijze en mandaat tussen organisaties,
 - onvoldoende tijd en middelen voor samenwerking,
 - spanningen tussen beleidskeuzes rondom preventieve inzet, collectieve ondersteuning en individuele ondersteuning,
 - het vraagt om een cultuuraanpassing bij alle betrokkenen: als voorbeeld wordt het invulveld bij een verwijzing vanuit de huisarts genoemd, waarin wordt gevraagd welke DSM-stoornis geconstateerd is. Dit draagt niet bij aan demedicaliseren.

Vraag c: Welke belemmeringen ervaart u in de huidige praktijk bij het integraal samenwerken over domeinen en segmenten heen?

- Belangrijke organisatorische en systeemgerichte belemmeringen volgens deelnemers:
 - de regels rondom **privacy en gegevensuitwisseling** vertraagt soms noodzakelijke afstemming tussen betrokken partijen en moeten effectiever en efficiënter worden nageleefd,
 - de samenwerking met **volwassen-ggz** en de **overgang van 18- naar 18+** vragen extra aandacht,
 - **segmentering in ondersteuning en financiering** daarvan kunnen een integrale aanpak belemmeren.

Vraag d: Welke belemmeringen ervaart u in de huidige praktijk bij het integraal samenwerken over domeinen en segmenten heen?

- Er bestaat brede steun voor een regionaal kader voor gezinsgericht en verklarend analyseren. Deelnemers zien vooral meerwaarde in **gezamenlijke uitgangspunten, een gedeelde taal en gelijke toegang voor gezinnen**, terwijl tegelijkertijd ruimte moet blijven bestaan voor maatwerk en professioneel oordeel.
- **Uitgangspunten:**
 - Verklarend analyseren moet worden gezien als een doorlopend proces en niet als een eenmalig instrument.
 - Een regionaal kader kan bijdragen aan eenduidigheid over toegang, triage en analyse en inzet van hulp.
 - De uitkomst van een (verklarende) analyse vormt de basis voor ondersteuning. Dat wat jeugdhulpprofessionals nodig vinden, moet worden ingezet. Dit betekent dat verschillende betrokkenen elkaar moeten vinden en gezamenlijk analyseren.
- **Eén kader** voor de drie segmenten heeft de voorkeur van deelnemers.
- **Belangrijkste zorgen en aandachtspunten:**
 - een verklarende analyse moet **geen doel** op zichzelf worden,
 - de mate van analyseren moet worden aangepast op de zwaarte van de problematiek ('overanalyseren' voorkomen). Het is belangrijk dat er genoeg op papier komt om aan de slag te kunnen.
 - onnodige herhaling van analyses moet worden voorkomen.

Vraag e: Hoe ziet volgens u de ideale samenwerking eruit rondom één gezin, één plan en één regievoerder?

- Deelnemers benadrukken het belang van één duidelijke regievoerder en een gezamenlijke aanpak rondom het gezin. Samenwerking moet vroeg worden georganiseerd, waarbij rollen en verantwoordelijkheden helder zijn vastgelegd en gezinnen zoveel mogelijk regie houden over hun eigen traject.
- Regie kan worden belegd bij de partij met de grootste betrokkenheid (zie voorbeeld coördinator zorg thuis in de Wlz).
- Zorg dat aanbieders kunnen in- en uitstappen in een hulpverleningstraject wanneer dat nodig is.
- Er is een verandering van houding en gedrag nodig van organisaties. Stap over de organisatiebelangen heen.
- **Waarom is dit belangrijk:**
 - Eén regievoerder voorkomt onduidelijkheid en versnippering.
 - Een open samenwerking is noodzakelijk wanneer meerdere organisaties betrokken zijn.
- **Belangrijkste zorgen en aandachtspunten:**
 - Onduidelijkheid over regierollen belemmert samenwerking.
 - Duidelijke kaders blijven noodzakelijk ondanks ruimte voor maatwerk.
 - Beperkte capaciteit, tijd en financiering voor samenwerking.
 - Onvoldoende aansluiting tussen jeugdhulp, onderwijs, Wmo en volwassenenzorg.
 - Wanneer meerdere aanbieders betrokken zijn, zijn er evenveel hulpverleningsplannen waarop ook verantwoording plaatsvindt. Daarnaast heeft de gemeente een eigen gezinsplan. Dit is allemaal erg omslachtig en inefficiënt.

Vraag f: Welke rol vindt u dat de gemeente minimaal moet invullen? (dit kan per segment verschillen)

- Van gemeenten wordt verwacht dat zij een **kaderstellende, faciliterende en verbindende rol** vervullen. De gemeente wordt gezien als de partij die voorwaarden kan creëren voor samenwerking, kennisdeling en doorontwikkeling van het jeugdhulpstelsel.
- Daarom wordt gepleit voor:
 - Duidelijke kaders, eenduidige werkwijzen en rolduidelijkheid.
 - Facilitering van samenwerking tussen partners en domeinen.
 - Investing in monitoring, kennisdeling en gezamenlijke ontwikkeling.
 - Ondersteuning en coördinatie wanneer samenwerking (tussen gemeenten, tussen segmenten of tussen gemeente en ouders) of processen vastlopen.
- **Belangrijkste zorgen en aandachtspunten:**
 - Samenwerking en transformatie vragen om een structurele investering.
 - Sorteer aan de voorkant voor op risico's en leg risico's niet eenzijdig bij aanbieders.
 - Verschillen tussen gemeenten kunnen uitvoering ingewikkelder maken.

Verslag marktconsultatie basis en aanvullende hulp jeugd en gezin

Partnerschap, governance, monitoring en lerend jeugdhulplandschap

sessie 4

Vraag a: Wat is volgens u een goed samenwerkingsmodel, wat is daarvoor minimaal nodig en welke gezamenlijke aandachtspunten ziet u?

Deelnemers benadrukken dat een succesvol samenwerkingsmodel begint het werken vanuit een gezamenlijk belang voor jeugdigen en gezinnen.

- Werk in de keten vanuit gezamenlijke en regionale doelen en een gedeelde verantwoordelijkheid voor passende ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen.
- Investeer in relaties, vertrouwen, open communicatie en structurele ontmoeting tussen gemeenten, aanbieders en andere partners.
- Zorg voor duidelijke verwachtingen, kaders en afspraken aan de voorkant, met ruimte om gedurende de samenwerking te leren en bij te sturen.
- Maak gebruik van bestaande expertise, kennis en succesvolle samenwerkingsvormen binnen de regio (waaronder de RIGG).
- Organiseer samenwerking vanuit gezamenlijke leer- en ontwikkelopgaven (zowel aanbieders als gemeenten) en faciliteer goede informatie-uitwisseling.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- Hoe is het mogelijk om te transformeren als het budget vast staat?
- Er leven nog veel vragen over de concrete inrichting van toekomstige samenwerkingsverbanden.
- De voorgestelde segmentering creëert nieuwe schotten en kan samenwerking bemoeilijken.
- Samenwerking vraagt tijd, capaciteit, commitment en investering van alle betrokken partijen, dus ook van gemeenten.
- Er is behoefte aan duidelijke afspraken over het omgaan met knelpunten die we de komende jaren tegenkomen en hoe daar op te escaleren.

Vraag b: Wat zijn volgens u passende resultaten voor degene die basishulp en aanvullende hulp uitvoeren? Waar kunt u verantwoordelijkheid voor nemen?

Deelnemers geven aan dat resultaten betrekking moeten hebben op zowel de kwaliteit van ondersteuning als de samenwerking binnen het jeugdhulplandschap.

- Focus op preventie en op tijdige, passende en kwalitatief goede ondersteuning bieden.
- Bevorderen van stabiliteit, veiligheid, zelfredzaamheid van gezinnen en versterken van netwerken.
- Realiseren van goede doorstroom en zorgvuldige overdracht.
- Actief bijdragen aan samenwerking, gezamenlijke reflectie en lerend ontwikkelen. Daarnaast ook aanwezigheid bij samenwerkings- en overlegtafels en het nakomen van gezamenlijke afspraken.
- Geen uithuisplaatsingen, geen gesloten plaatsingen, terugdringen recidive, minder doorplaatsingen (gelijk het juiste doen), geen thuiszitters en voorkomen van zwaardere zorg.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- Indicatoren moeten stimuleren tot leren en ontwikkelen en niet leiden tot sturing op cijfers alleen.
- Resultaten zijn mede afhankelijk van samenwerking met andere partners.
- De gewenste transformatie vraagt een lange adem. Wees daar aan de voorkant duidelijk over naar wethouders.
- Kijk naar maatschappelijke effecten en budgetten over domeinen heen.

Vraag c: Wat zijn randvoorwaarden voor gezamenlijke verantwoordelijkheid voor resultaten en budgetten?

Deelnemers benadrukken dat gezamenlijke verantwoordelijkheid voor resultaten en budgetten vraagt om duidelijke afspraken, gedeelde doelen en ruimte om gedurende de transformatie samen te leren en bij te sturen. Dit vraagt om:

- Duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden, budgetten en besluitvorming.
- Een financieel of inhoudelijk ventiel voor afwijkingen tijdens de transformatie.
- Werken vanuit gedeelde doelen en gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- Periodieke dialoog tussen gemeenten en aanbieders, op momenten ook met andere maatschappelijke partners zoals de GGD, onderwijs, huisartsen en welzijn.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- Budgetverantwoordelijkheid brengt risico's en uitvoeringslasten met zich mee.
- Er zijn duidelijke afspraken nodig over afwijkingen en bijsturing.
- Transformatie vraagt tijd, investeringen en verwachttingsmanagement.
- Er moet budget beschikbaar moet zijn voor implementatie en transformatie.

Vraag d: Welke gegevens kunnen bijdragen aan inzicht in de effectiviteit van het jeugdhulplandschap als geheel?

Deelnemers benadrukken dat inzicht in de effectiviteit van het jeugdhulplandschap vraagt om een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens.

- Gebruik gegevens over cliëntstromen, zorgduur, betrokken partijen, recidive en maatschappelijke resultaten.
- Koppel gegevens uit andere informatiebronnen, zoals uit het onderwijs, de GGD, huisartsen etc.
- Gebruik data om hypothesen te toetsen en ontwikkelingen zichtbaar te maken.
- Maak gebruik van bestaande databronnen en expertise.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- Maak onderscheid tussen noodzakelijke en wenselijke informatie.
- Eenduidige definities zijn noodzakelijk.
- Data vraagt gezamenlijke duiding.
- Houd rekening met privacywetgeving.

Vraag e: Hoe kunnen we monitoring zo inrichten dat deze ondersteunend is aan samenwerking en leren, en niet leidt tot extra administratieve lasten?

Deelnemers benadrukken dat monitoring ondersteunend moet zijn aan leren, ontwikkelen en verbeteren, zonder extra administratieve lasten te veroorzaken.

- Sluit aan bij bestaande standaarden en registraties.
- Gebruik data primair om te leren en verbeteren en niet om te verantwoorden.
- Zorg voor uniforme monitoring binnen de regio.
- Leg gegevens slechts één keer vast.
- Houd ruimte om gedurende de transformatie bij te sturen.
- Maak als regio gebruik van 1 accountantsprotocol en ga niet per gemeente eigen protocollen en verantwoordingseisen opstellen.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- Voorkom extra administratieve lasten.
- Maak afspraken over eigenaarschap van data.
- Stem berichtenverkeer en definities regionaal af.

Vraag f: Hoe zorgen we voor voldoende samenwerking tussen gemeente en aanbieders, en binnen de keten als geheel?

Deelnemers benadrukken dat goede samenwerking vraagt om een gezamenlijke ambitie, vertrouwen en een gedeelde verantwoordelijkheid voor jeugdigen en gezinnen.

- Werk vanuit een gezamenlijke ambitie en verantwoordelijkheid.
- Trek gezamenlijk op in de transformatie.
- Zorg voor vertrouwen, transparantie en open communicatie.
- Organiseer overleg- en ontwikkelafspraken.
- Betrek onderwijs, GGD, huisartsen en sociaal domein.
- Denk vanuit het kind en gezin.

Aandachtspunten die door deelnemers zijn benoemd:

- Er ontbreekt een structureel platform voor samenwerking tussen aanbieders.
- Goede coördinatie en procesregie zijn noodzakelijk.
- Gemeenten moeten voldoende capaciteit organiseren om samenwerking te ondersteunen. Investeer als gemeenten in de samenwerking en maak hier capaciteit voor vrij.